

Metsätalouden näkökulmia luontotyyppien määritelmien ja hyvän tilan tulkintakysymyksiin

MMM:n virkanäkemyks: Tausta

- Reunaehdoissa on linjattu määritelmien tulkinnan tarkastelusta Natura-verkoston ulkopuolella, lähtökohtana EU:n alkuperäiset määritelmät
- Luontotyyppien määritelmien ja hyvän tilan tulkintojen tarkastelu puuntuotannossa olevilla alueilla on olennaista, koska tulkinnot vaikuttavat siihen, missä ja miten metsätaloutta voidaan Suomessa harjoittaa
 - Boreaalinen luonnonmetsä on lähtökohtaisesti hyvässä tilassa, jolloin vielä suojelemattomat alueet tulisi heikentämättömyysvelvoitteen vuoksi suojella. → Mitä suurempi pinta-ala, sitä suuremmat vaikutukset valtion budjettiin ja metsäsektorin arvoketjussa.
 - Mikäli metsäomistajan tavoitteena ei ole pidemmällä aikavälillä suojella metsäänsä, hänellä on negatiivinen kannuste parantaa talousmetsien monimuotoisuutta, mukaan lukien ennallistamisasetuksen 12 artiklan mukaisia metsäindikaattoreita.
 - Ilmastopolitiikassa tavoitteena on mm. kiertoaikojen pidentäminen

MMM:n virkanäkemyks (1/2)

- Valmistellaan kansalliset näkemykset huomioon ottava suunnitelma. Komissio tulee MMM:n näkemyksen mukaan ymmärtämään tämän. MMM:n näkemyksen mukaan tulkintamuutos ei ole asetuksen tai luontodirektiivin vastainen.
 - Komissaari Roswall on kirjeessään ministeri Multalalle korostanut jäsenmaiden joustavuutta tehdä kansallinen suunnitelma omista lähtökohdistaan.
 - Asetuksen mukaan ennallistamissuunnitelman valmistelussa voidaan ottaa huomioon taloudellisia ja sosiaalisia näkökulmia (art. 14 kohdat 16 b ja c).
 - Komission vanhoja ja luonnontilaisia metsiä koskevissa suuntaviivoissa on mukana rajausta, jonka mukaan aktiivisessa metsätalouskäytössä olevat metsät eivät kuulu määritelmän piiriin
- Suomi jättää kansallisen ennallistamissuunnitelman komissiolle 1.9.2026, komissiolla on puoli vuotta aikaa jättää huomionsa, joiden pohjalta Suomi viimeistelee suunnitelman puolen vuoden aikana. Prosessi ei edellytä neuvottelua etukäteen.
- Muutoksen perusteena on uusi tutkimustieto. MMM tukee uudistuskypsyysikää korkeampien LuTU-ikäkriteerin käyttöönottoa ekologisin perustein. MMM esittää lahopuukriteerin muuttamista pakolliseksi kriteeriksi. Lisäksi MMM esittää aktiivista metsätaloutta koskevaa rajausta.

MMM:n virkanäkemys (2/2)

- Tulkinnan muutos ei tarkoita Natura-verkostossa ja suojelualueilla jo nyt olevien kohteiden uudelleen tarkastelua → Nykyistä Natura-verkostoa ei olla muuttamassa
 - Suojelualueiden metsät voidaan laskea palautuviksi passiivisesti
 - Kansallisilla määritelmillä ei itsessään liene oikeudellista sitovuutta, vaan ne on laadittu luontotyyppien tunnistamisen tukemiseksi. EU:n suunnalta seurataan luontodirektiivin velvoitteiden noudattamista.
 - Muun muassa hallintolaki turvaa oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia ja tämä tarkoittaa esim. sitä, että kansalaisella on oikeus luottaa viranomaisen vakiintuneeseen tulkintaan, etenkin suhteessa odottamattomiin ja yksityisen kannalta haitallisiin tai muuten epäedullisiin muutoksiin. Tämä ei tarkoita sitä, että esim. tulkintaa ei perustellusta syystä voisi muuttaa.
 - Natura-verkostoa koskevat jo tehdyt päätökset ovat lainvoimaisia.
 - Natura-tietolomakkeiden päivitys on osa tavanomaista Natura-alueiden raportointia. Tietolomakkeiden tietoja päivitetään, ja tarvittaessa tehdään VN päätös tietojen päivittämisestä.

Yksityiskohtaiset näkökulmat

Taustaa

- Ennallistamissuunnitelman ohjausryhmä on hyväksymissään [reunaehdoissa](#) linjannut määritelmien tulkinnasta seuraavasti:
 - Laajapinta-alaisten/merkittävimpien metsäisten direktiiviluontotyyppien määritelmien tulkintaa tarkastellaan ja selkeytetään Natura-verkoston ulkopuolella lähtökohtana EU:n alkuperäiset määritelmät
 - Luonto- ja lintudirektiivin raportoinnissa käytettävistä määritelmistä ja raportoinnin tuloksista ei voida suoraan johtaa ennallistamistavoitteita kansalliseen suunnitelmaan.
- Ennallistamisasetus tuo lisävelvoitteita aiempaan verrattuna ja määritelmien tulkinnoilla on siten aiempaa laajempia yhteiskunnallisia vaikutuksia.
 - Luhti-raportin mukaan: ”Direktiiviluontotyyppien huomioiminen sellaisenaan – vuoden 2001 Natura-luontotyyppioppaan (Airaksinen & Karttunen 2001) ja 2020 Natura-inventointiohjeen mukaisina (Syke & Metsähallitus 2020) – talousmetsäympäristöön on kuitenkin useasta syystä haasteellista. Direktiiviluontotyyppien määritelmiä ja niihin liittyviä tulkinta- ja inventointikäytäntöjä metsätalouksympäristössä sekä luontotyyppien ominaispiirteisiin ja edustavuuteen liittyviä määritelmiä tulisi tarkentaa siten, että luontotyyppien tunnistaminen olisi helpompaa ja vähemmän tulkinnanvaraista.”
- Komissaari Roswall on kirjeessään ministeri Multalalle korostanut jäsenmaiden joustavuutta tehdä kansallinen suunnitelma omista lähtökohdistaan.

Tulkintojen merkitys metsätalouden näkökulmasta

- Luontotyyppien määritelmien ja hyvän tilan tulkintojen tarkastelu puuntuotannossa olevilla alueilla on olennaista, koska tulkinnat vaikuttavat siihen, missä ja miten metsätaloutta voidaan Suomessa harjoittaa
 - Boreaalinen luonnonmetsä on lähtökohtaisesti hyvässä tilassa, jolloin vielä suojelemattomat alueet tulisi heikentämättömyysvelvoitteen vuoksi suojella.
- Tulkinnat ovat samat kaikille maanomistajille
- Maanomistajan oikeusturvan uhkana on, jos metsäomaisuutta koskevasta käytön rajoituksesta tai käyttöön liittyvästä hallinnollisesta lisätyöstä ei sääntelyn aiheuttaman epävarmuuden vuoksi saa korvausta.
- Riski harmaaseen suojeluun
- Tulkintojen tulisi olla yksiselitteisiä, jotta luontotyyppiin kuuluvat kohteet ja hyvässä/ei-hyvässä tilassa olevat kohteet voidaan tunnistaa ja ohjata niiden hoitoa ja käyttöä
- Yksiselitteiset tulkinnat on mahdollista liittää esim. VMI:iin ja metsävaratietoon, jolloin luontotyypeistä saadaan nykyistä parempaa tietoa

Muutos määritelmässä vai muutos määritelmän tulkinnassa? – MMM:n näkökulma

- Määritelmän muutoksesta olisi kyse, mikäli puututtaisiin **EU-tasolla** sovittuihin määritelmiin eli ns. Habitaattimanuaaliin. **Kansallisella tasolla** ei ole mielekästä erottaa määritelmän tulkinnan ja määritelmän muuttamista.
 - Kansallisilla määritelmillä ei itsessään liene oikeudellista sitovuutta, vaan ne on laadittu luontotyyppien tunnistamisen tukemiseksi. EU:n suunnalta seurataan luontodirektiivin velvoitteiden noudattamista.
 - Luontotyyppien esiintymien laajuus ei vaikuta määritelmän tulkinnan täsmennysmahdollisuuksiin
- MMM:n näkökulmasta boreaalisen luonnonmetsän osalta on kyse määritelmän tulkinnan tarkentamisesta kansallisesti puuntuotannon mailla, mutta harjumetsän osalta suppeimmat tulkintavaihtoehdot tarkoittaisivat määritelmän muuttamista
- Tulkinnan muutos ei tarkoita Natura-verkostossa ja suojelualueilla jo nyt olevien kohteiden uudelleen tarkastelua, vaan niiden voitaisiin tulkita palautuvina luonnonmetsinä täyttävän suojelun perusteen
 - Muun muassa hallintolaki turvaa oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia ja tämä tarkoittaa esim. sitä, että kansalaisella on oikeus luottaa viranomaisen vakiintuneeseen tulkintaan, etenkin suhteessa odottamattomiin ja yksityisen kannalta haitallisiin tai muuten epäedullisiin muutoksiin. Tämä ei tarkoita sitä, että esim. tulkintaa ei perustellusta syystä voisi muuttaa.
 - Naturaan lunastetut alueet on jo muodostettu suojelualueiksi ja pakkolunastustoimitukset ovat lainvoimaisia.
 - Natura-tietolomakkeiden päivitys on osa tavanomaista Natura-alueiden raportointia. Tietolomakkeiden tietoja päivitetään, ja tarvittaessa tehdään VN päätös tietojen päivittämisestä.

Tavoitteellinen luonnonhoito vs. boreaalinen luonnonmetsä – MMM:n näkökulma

- Ennallistamisasetuksen 12 artiklan mukaan meidän tulee parantaa valittujen metsäindikaattoreiden tilaa. Talousmetsiin tavoitellaan siis luonnonhoidon kautta enemmän monimuotoisuudelle tärkeitä rakennepiirteitä ja myös uhanalaista lajistoa.
- Kun tavoite saavutetaan, tällainen metsä ei saa päätyä boreaalisena luonnonmetsänä suojeltavaksi metsäksi. Mikäli metsäomistajan tavoitteena ei ole pidemmällä aikavälillä suojella metsäänsä, hänellä on negatiivinen kannuste parantaa talousmetsien monimuotoisuutta, mukaan lukien metsäindikaattoreita, ja käytännössä talousmetsien monimuotoisuuden parantamiselta putoaa pohja pois.
 - Pelkkä riski päätymisestä boreaaliseksi luonnonmetsäksi voi vähentää hiljaista suojelua ja lisätä aavistushakkuita
- Luhti-hanke on esittänyt, että rajataan luontotyyppistä pois tavoitteellisen luonnonhoidon kautta syntyneet metsät, vaikka ne täyttäisivät kriteerit.
- Vanhojen ja luonnontilaisten metsien VNP:ssä on aktiivisen metsätalouskäytön raja, joka on mukana myös EU-tason suuntaviivoissa.

MMM ehdotus boreaalisen luonnonmetsän rajaukseksi

Boreaalisiin luonnonmetsiin eivät kuulu aktiivisen puuntuotannon piirissä olevat metsiköt, joissa kriteerit täyttyvät luonnonhoidon seurauksena, mikäli metsäomistajan tavoitteena ei ole pidemmällä aikavälillä suojella metsäänsä

- Metsänhoidon toimenpitein hoidettu metsikkö on aktiivisessa puuntuotannossa, ellei toimenpiteistä ole kulunut niin kauan, että aiemman aktiivisen metsätaloustalouden aiheuttamat muutokset metsänkuvassa ovat pääosin jo hävinneet tai häviämässä
- Pidentetyn kiertoajan, jatkuvan kasvatuksen, luonnonläheisemmän metsänhoidon tai muun erityishakkuun keinoin hoidetussa metsässä on harjoitettu tavoitteellista luonnonhoitoa, eikä se siten täytä boreaalisen luonnonmetsän kriteerejä.
- Metsätaloustoimien yhteydessä tehtävät monimuotoisuustoimet, kuten säästöpuut, lahopuiden keinollinen lisääminen tai korjaamatta jätetty lahopuu, eivät aiheuta kohteen määrittelemistä boreaaliseksi luonnonmetsäksi ja siten suojeltavaksi kohteeksi.
- Tavoitteellinen luonnonhoito turvaa osaltaan boreaalisen luonnonmetsän heikentämättömyyttä parantamalla tilaa "välialueilla"

Bor Im tulkinnan merkitys metsätalouden näkökulmasta – MMM:n näkökulma

- Boreaalisen luonnonmetsän määritelmän tiukempi tulkinta mahdollistaa paremmin etenemisen vapaaehtoisen suojelun (eli METSO:n) kautta, koska heikentämättömyysvelvoitteen vuoksi suojeltavaa pinta-alaa on vähemmän. Vapaaehtoisuus lisää hyväksyttävyyttä. Etenkin uudistuskypsyysikärajoja käytettäessä valtaosa suojelemattomasta boreaalisesta luonnonmetsästä sijaitsee yksityismailla.
 - Uudistuskypsyysikärajoilla VMI:n mukaan noin 75 000 ha yksityismailla, noin 50 000 ha valtion mailla
 - LuTU-ikärajoilla VMI:n mukaan noin 25 000 ha yksityismailla ja noin 25 000 ha valtion mailla
 - VMI on todennäköisesti aliarvio
 - METSO-ohjelman mukaisen suojelun yksikkökustannuksena on käytetty ennallistamissuunnitelmassa 8 000 €/ha. Ikäkriteerien välinen pinta-alaero on yksityismailla noin 50 000 ha, joka maksaisi em. hehtaarihinnalla yhteensä 400 milj. €. Mikäli hehtaarihinta olisi esim. 4 000 €/ha, tulisi kustannukseksi yhteensä 200 milj. €.

Bor Im – MMM:n näkökulma ja esitys

- MMM pitää ikäkriteerin tarkentamista boreaaliselle luonnonmetsälle perusteltuna. Ikä on ollut oppaissa ja ohjeistuksissa keskeinen kriteeri. Natura-luontotyyppioppaassa mainittu metsätaloudellinen uudistamisikä perustuu puun arvokasvun loppumiseen, eikä ole siten ekologinen kriteeri. Uudistamisikä ei ole enää nykyisessä metsälaissa käytössä. Sen sijaan uudistuskypsyysikää korkeammilla LuTU-ikärajoilla on nimenomaisesti tavoiteltu varttuneen ja vanhan metsän rajaa. Vanhassa metsässä esiintyy monimuotoisuudelle tärkeitä rakennepiirteitä.
- Boreaalinen luonnonmetsä on lähtökohtaisesti hyvässä tilassa, joten olisi epäloogista käyttää sen määrittelyssä löyhiä kriteerejä.
- MMM tukee LuTU-ikäkriteerin käyttöönottoa ekologisin perustein. Suojelualueiden osalta ei ole tarpeellista käyttää samaa ikäkriteeriä, vaan siellä olevat metsät voidaan laskea palautuviksi passiivisesti. MMM tukee lahoppuukriteerin muuttamista Luhti-hankkeen esityksen mukaisesti ja esittää sitä pakolliseksi kriteeriksi. Lisäksi MMM esittää, että tehdään aktiivista metsätaloutta koskeva raja.

MMM:n näkökulma valtion metsien lisäsuojeluun

- Yksityismetsien kriteerit täyttävien metsien suojelua ei voida korvata valtion kriteerit täyttämättömien metsien suojelulla.
 - Metsähallituksesta saadun tiedon mukaan voidaan arvioida, että jos valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisten vanhojen ja luonnontilaisten metsien kriteerit täyttäviä kohteita löytyisi esimerkiksi 100 000 hehtaaria ja keskimääräinen kuutiomäärä kohteilla olisi 200 m³/ha, niin liiketoiminnan taseesta siirtyisi 20 miljoonan kuutiometrin arvosta puuta julkisten hallintotehtävien taseeseen; ko. pinta-alan kuvitteellinen markkina-arvo olisi 700 miljoonaa euroa.
- Valtion maat sijaitsevat pääosin niillä luonnonmaanteellisillä vyöhykkeillä, joilla suojeluaste on jo hyvä. Onko järkevämpää parantaa suojelualueverkostoa siellä, missä se on jo hyvä vai laittaa resursseja sinne, missä puutteet ovat? Suojelualueverkosto sijoittuu pääosin pohjoiseen ja valtion maiden lisäsuojelu vinouttaisi suojelualueverkoston alueellista rakennetta edelleen.
- Metsähallituksen hallinnassa olevasta valtion maa-alasta, yhteensä 9,2 milj. ha, on tavanomaisessa metsätalouskäytössä 2,8 milj. ha eli noin 30 %. Liiketoiminnan taseessa olevasta maaomaisuudesta, pinta-alaltaan 5,0 milj. ha, on tavanomaisessa metsätalouskäytössä runsas puolet (56 %). Valtion maaomaisuuden käytön tavoitteet painottuvat jo nyt merkittävältä osiltaan muuhun kuin metsätalouskäyttöön. Kun otetaan huomioon hallituksen jo tekemä noin 32 000 ha suojelupäätös ja tulevat vanhojen- ja luonnontilaisten metsien suojeluesitykset, tulee sama suuntaus tällä hallituskaudella edelleen jatkumaan.